Joi, 10 octombrie 2019

P9_TA(2019)0031

Interferența străină în alegeri și dezinformarea în procesele democratice naționale și europene

Rezoluția Parlamentului European din 10 octombrie 2019 referitoare la ingerințele electorale externe și dezinformarea în procesele democratice naționale și europene (2019/2810(RSP))

(2021/C 202/06)

Parlamentul European,

— având în vedere Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special articolele 7, 8, 11, 12, 39, 40, 47 și 52, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special articolele 8, 9, 10, 11, 13, 16 și 17 și Protocolul la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special articolul 3,

— având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966, în special articolele 2, 17, 19, 20 și 25,

— având în vedere Comunicarea Comisiei din 26 aprilie 2018 intitulată „Combaterea dezinformării online: o abordare europeană" (COM(2018)0236),

— având în vedere Planul de acțiune comun al Comisiei și al VP/ÎR împotriva dezinformării din 5 decembrie 2018 (JOIN(2018)0036) și raportul comun al Comisiei și al VP/ÎR privind implementarea planului de acțiune împotriva dezinformării, din 14 iunie 2019 (JOIN(2019)0012);

— având în vedere concluziile Consiliului European din 18 octombrie 2018,

— având în vedere studiul intitulat „Combaterea automatizată a dezinformării", publicat de Direcția Generală Servicii de Cercetare Parlamentară a Parlamentului European, la 15 martie 2019 ([1]),

— având în vedere Rezoluția sa din 12 martie 2019 referitoare la amenințările la adresa securității în legătură cu prezența tehnologică în creștere a Chinei în UE și posibilele acțiuni la nivelul UE de reducere a acestora ([2]),

— având în vedere Rezoluția sa din 23 noiembrie 2016 referitoare la comunicarea strategică a UE pentru a contracara propaganda părților terțe împotriva sa ([3]),

— având în vedere recomandarea Parlamentului European din 13 martie 2019 adresată Consiliului și Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate privind evaluarea acțiunilor întreprinse de SEAE la doi ani după raportul Parlamentului European privind comunicarea strategică a UE pentru a contracara propaganda părților terțe împotriva sa ([4]),

— având în vedere Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice) ([5]), directivă aflată în curs de reformare,

— având în vedere Rezoluția sa din 25 octombrie 2018 referitoare la folosirea datelor utilizatorilor Facebook de către Cambridge Analytica și impactul asupra protecției datelor ([6])

([1]) Direcția Generală Servicii de Cercetare Parlamentară, Unitatea de prospectivă științifică, 15 martie 2019.
([2]) Texte adoptate, P8_TA(2019)0156.
([3]) JO C 224, 27.6.2018, p. 58.
([4]) Texte adoptate, P8_TA(2019)0187.
([5]) JO L 201, 31.7.2002, p. 37.
([6]) Texte adoptate, P8_TA(2018)0433.

Joi, 10 octombrie 2019

— având în vedere Rezoluția sa din 12 decembrie 2018 referitoare la raportul anual privind aplicarea politicii de securitate și apărare comune (PSAC) ([7]),

— având în vedere Comunicarea Comisiei din 24 iulie 2019 intitulată „Al nouăsprezecelea raport privind progresele înregistrate către o uniune a securității efectivă și autentică” (COM(2019)0353),

— având în vedere Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) ([8]),

— având în vedere propunerea Comisiei din 6 iunie 2018 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului Europa digitală pentru perioada 2021-2027 (COM(2018)0434),

— având în vedere articolul 132 alineatul (2) din Regulamentul său de procedură,

A. întrucât tentativele actorilor statali și nestatali din țări terțe de a influența procesul decizional din UE și din statele sale membre, precum și exercitarea de presiuni asupra valorilor consacrate la articolul 2 din TUE prin intermediul unor interferențe răuvoitoare fac parte dintr-o tendință mai amplă cu care se confruntă democrațiile din întreaga lume;

B. întrucât interferența externă poate îmbrăca o mulțime de forme, inclusiv campanii de dezinformare pe platformele de comunicare socială pentru a forma opinia publică, atacuri cibernetice care vizează infrastructura critică aferentă alegerilor și sprijinul financiar direct și indirect acordat actorilor politici;

C. întrucât imixtiunea electorală externă constituie o provocare majoră, deoarece prezintă riscuri grave pentru societățile și instituțiile democratice europene, drepturile și libertățile fundamentale, statul de drept, securitatea, bunăstarea economică și, în cele din urmă, suveranitatea Europei;

D. întrucât statele implicate în imixtiuni în alte țări s-au folosit de interconectarea globală a oamenilor și a economiilor prin mijloace digitale și noi tehnologii, abuzând de aceste mijloace; întrucât mass-media, în special platformele sociale, poate fi exploatată cu ușurință pentru a propaga dezinformarea;

E. întrucât trebuie informată opinia publică despre campaniile de dezinformare ale Rusiei, aceasta fiind principala sursă de dezinformare în Europa;

F. întrucât există actori statali și nestatali din țări terțe, altele decât Rusia, implicați în intervenții rău intenționate în dezbaterile publice europene;

G. întrucât Comisia a arătat într-o analiză preliminară efectuată în iunie 2019 că măsurile introduse pentru a proteja integritatea alegerilor europene au contribuit la limitarea intervențiilor entităților statale și nestatale străine în alegerile pentru Parlamentul European din mai 2019;

H. întrucât UE a introdus cu succes o serie de măsuri menite să atenueze influența străină asupra alegerilor pentru Parlamentul European din 2019 și să mențină integritatea acestora, inclusiv un cod de bune practici împotriva dezinformării, un sistem de alertă rapidă și o Rețea europeană de cooperare pentru alegeri; întrucât Comisia și-a anunțat intenția de a lua măsuri suplimentare pentru a trata aceste aspecte;

I. întrucât UE depinde în mare măsură de tehnologii, software și infrastructuri străine, ceea ce o poate face mai vulnerabilă la interferențe electorale externe;

J. întrucât interferențele rău intenționate au o asemenea amploare încât este nevoie de un răspuns european coordonat, cu mai multe componente complementare;

K. întrucât responsabilitatea de a combate dezinformarea și ingerințele electorale străine nu le revine exclusiv autorităților publice, ci și companiilor de internet și platformelor de comunicare socială, care ar trebui, prin urmare, să coopereze în acest scop, fără a submina libertatea de exprimare sau a deveni organisme de cenzură privatizată;

([7]) Texte adoptate, P8_TA(2018)0514.
([8]) JO L 119, 4.5.2016, p. 1

L. întrucât mai multe anchete au arătat că au fost încălcate sau eludate norme electorale esențiale, în special dispozițiile existente privind transparența finanțării campaniilor, cu acuzații privind cheltuielile politice ale unor organizații non-profit din țări terțe, în special din Rusia;

M. întrucât toate incidentele raportate de imixtiuni electorale străine reprezintă o temă care s-a repetat sistematic în ultimii ani;

N. întrucât până la sfârșitul lui 2020 în statele membre urmează să aibă loc peste 50 de alegeri prezidențiale, naționale, locale sau regionale;

1. subliniază că libertatea de exprimare, protecția vieții private și a datelor cu caracter personal și pluralismul mijloacelor de informare în masă se află în centrul societăților democratice reziliente și oferă cele mai bune garanții împotriva campaniilor de dezinformare și a propagandei ostile;

2. subliniază că, deși intervențiile ostile și dezinformarea din străinătate cuprind un spectru larg, imixtiunea în alegeri face parte dintr-o strategie mai amplă de război hibrid și că, prin urmare, a avea o reacție pe măsură rămâne o chestiune de securitate și de politică externă de bază;

3. consideră că intervenția forțelor străine în alegeri subminează dreptul oamenilor, consacrat în Declarația universală a drepturilor omului, de a avea un cuvânt de spus în guvernarea țării lor, direct sau prin reprezentanți liber aleși, și că acest tip de intervenție din partea altor state constituie o încălcare a dreptului internațional chiar dacă nu folosesc forța militară și nu pun în pericol integritatea teritorială sau independența politică;

4. consideră că alegerile libere și corecte se află în centrul procesului democratic și, prin urmare, le cere instituțiilor UE și statelor membre să ia măsuri decisive cu privire la această chestiune, inclusiv în viitorul proces de reflecție privind viitorul UE;

5. este profund îngrijorat de dovezile de interferențe care se tot adună, adesea cu indicii de influență străină, în perioada premergătoare tuturor alegerilor naționale și europene majore, o mare parte a acestor interferențe fiind în beneficiul candidaților anti-UE, extremiști de extremă dreaptă și populiști, și vizând anumite minorități și grupuri vulnerabile, inclusiv migranți, persoane LGBTI, grupuri religioase, persoane de etnie romă și musulmani sau persoane percepute ca musulmani, urmărind scopul mai larg de a submina atractivitatea societăților democratice și egalitare;

6. atestă o tendință îngrijorătoare de proliferare la nivel mondial a grupurilor de extremă dreapta care propagă dezinformarea pe platformele de comunicare socială; se arată preocupat că aceste dezinformări influențează negativ măsurile pentru egalitatea de gen și drepturile persoanelor LGBTI;

7. atestă faptul că majoritatea covârșitoare a statelor membre au interzis total sau parțial donațiile străine către partidele și candidații politici; reamintește cu îngrijorare că, chiar și în cazul în care legile instituie restricții asupra surselor de finanțare politică, actorii străini au găsit modalități de a le eluda și au oferit sprijin aliaților lor, prin contractarea de împrumuturi la bănci străine, cum este cazul Frontului Național în 2016, prin contracte de achiziții și comerciale, potrivit informațiilor prezentate la 17 mai 2019 de Der Spiegel și de Süddeutsche Zeitung împotriva Partidului Libertății din Austria și la 10 iulie 2019 de către Buzzfeed și L'Espresso împotriva partidului Lega per Salvini Premier, precum și prin facilitarea unor activități financiare, astfel cum a relatat presa britanică în legătură cu campania Leave.eu;

8. își exprimă profunda îngrijorare față de natura extrem de periculoasă a propagandei ruse în special și roagă Comisia și Consiliul să elaboreze o strategie eficace și detaliată de contracarare rapidă și robustă a strategiilor de dezinformare ale Rusiei;

9. constată cu îngrijorare că numărul cazurilor de dezinformare atribuite surselor ruse colectate de Grupul operativ pentru comunicarea strategică privind Europa de Est din ianuarie 2019 încoace (998 de cazuri) este mai mult decât dublu față perioada corespunzătoare din 2018 (434 de cazuri);

10. condamnă ferm, în plus, acțiunile tot mai agresive ale actorilor statali și nestatali din țări terțe care urmăresc să submineze sau să suspende bazele și principiile normative ale democrațiilor europene și suveranitatea tuturor țărilor în curs de aderare la UE din Balcanii de Vest și din țările Parteneriatului estic și să influențeze alegerile, sprijinind mișcările extremiste, constatându-se o întețire constantă a atacurilor cibernetice;

Joi, 10 octombrie 2019

11. recunoaște impactul pozitiv al acțiunilor voluntare ale furnizorilor și platformelor de servicii de combatere a dezinformării, inclusiv noi norme în Codul de practici pentru a mări transparența publicității electorale pe platformele de comunicare socială, precum și măsurile luate de Comisie și de statele membre în ultimul an, reamintindu-le acestora că au responsabilitatea comună de a combate dezinformarea;

12. reamintește rezoluția sa din 25 octombrie 2018, prin care i-a solicitat Facebook, ca urmare a scandalului Cambridge Analytica, să introducă diverse măsuri care să prevină utilizarea acestei platforme sociale pentru imixtiuni electorale; constată că Facebook nu a dat curs majorității acestor solicitări;

13. consideră că imixtiunea electorală într-un stat membru afectează UE în ansamblu, întrucât poate avea un impact asupra componenței instituțiilor UE; consideră că aceste amenințări nu pot fi abordate nici numai de autoritățile naționale acționând izolat, nici de sectorul privat prin auto-reglementare, ci necesită o abordare coordonată pe mai multe niveluri și cu participarea mai multor părți interesate; consideră că ar trebui dezvoltat un cadru juridic care să trateze amenințările hibride, inclusiv atacurile cibernetice și dezinformarea, atât la nivelul UE, cât și la nivel internațional, pentru ca UE să poată avea o reacție viguroasă;

14. reamintește totuși că trebuie gândită o politică europeană comună viguroasă pentru a combate cu succes atât imixtiunile, cât și campaniile de dezinformare externe, printr-o comunicare bine structurată între UE și platformele online și furnizorii de servicii;

15. invită toți actorii implicați să își continue eforturile pentru a proteja procesul democratic, precum și alegerile, de intervenții și manipulări ale entităților străine, statale și nestatale; atrage atenția, mai ales, că trebuie îmbunătățită educația în domeniul mass-mediei și educația civică, prin cultură și sistemul școlar, de la o vârstă fragedă, pentru a le permite persoanelor vizate de campaniile de dezinformare să identifice informațiile prezentate într-o lumină părtinitoare; încurajează, prin urmare, statele membre să includă cursuri specifice de educație mass-media în programele școlare și să dezvolte campanii de informare care să vizeze segmentele de populație care sunt mai vulnerabile la dezinformare;

16. este preocupat de dependența UE de tehnologiile și echipamentele străine; subliniază că UE trebuie să se străduiască să își dezvolte propriile capacități, deoarece acest lucru va limita posibilitățile de imixtiuni electorale răuvoitoare ale actorilor străini;

17. își reiterează apelul adresat Comisiei și statelor membre de a crea un mediu favorabil inovării, bazat pe principiile economiei de piață și pe apărarea drepturilor fundamentale, pentru a le permite întreprinderilor europene să își valorifice pe deplin potențialul și să facă din protecția acestor drepturi un avantaj competitiv;

18. solicită finanțare națională și europeană pentru a întări capacitatea de a contracara comunicarea strategică a părților terțe ostile și pentru impulsiona schimbul de informații și de bune practici în acest domeniu, atât în cadrul financiar multianual actual, cât și în cel post-2020, de pildă prin programele Orizont Europa și Europa digitală; subliniază că astfel de programe ar trebui să includă garanții adecvate pentru a asigura respectarea strictă a dreptului internațional și a drepturilor omului, în special când sunt finanțate țări terțe;

19. subliniază că jurnalismul responsabil și responsabilitatea editorială trebuie încurajate și susținute, atât în mass-media tradițională, cât și în cea nouă, pentru a contracara valul de informații neverificate sau tendențioase și partizane, care subminează încrederea cetățenilor în mass-media independentă;

20. subliniază că este esențial să se sprijine mass-media publică care nu se bazează pe surse private de finanțare și care, prin urmare, poate să îi ofere publicului larg informații de înaltă calitate și imparțiale, asigurând și păstrând în același timp independența față de interferențele politice;

21. își reafirmă susținerea pentru munca valoroasă depusă de Fondul european pentru democrație în sprijinirea organizațiilor care luptă împotriva știrilor false și a dezinformării;

22. consideră că UE ar trebui să se străduiască să găsească soluții practice pentru a sprijini și fortifica mass-media democratică, independentă și diversificată în țările din vecinătatea UE și țările din Balcanii de Vest candidate la aderarea la UE;

23. cere ca Grupul operativ al UE pentru comunicarea strategică privind Europa de Est să fie promovat la rangul de structură permanentă în cadrul Serviciului European de Acțiune Externă, cu resurse financiare și de personal mult mai mari decât până acum;

24. subliniază că, datorită complexității riscurilor pe care le pun imixtiunile electorale și campaniile de dezinformare online, detectarea și gestionarea lor presupune o cooperare intersectorială care implică autoritățile competente și părțile vizate;

25. roagă Comisia să clasifice echipamentele folosite în procesul electoral drept infrastructură critică, așa încât dacă se încalcă Directiva NIS ([9]) să poată fi aplicate răspunsuri;

26. reamintește că o proporție semnificativă a acestor acte răuvoitoare de imixtiune constituie o încălcare a normelor europene privind protecția datelor și a vieții private; invită autoritățile naționale de protecție a datelor să facă uz pe deplin de prerogativele lor pentru a investiga încălcările normelor privind protecția datelor și a impune sancțiuni și amenzi disuasive;

27. le cere încă o dată statelor membre să ancheteze, cu sprijinul Eurojust presupusa utilizare ilegală a spațiului politic online de către forțele străine;

28. invită Comisia să monitorizeze în continuare impactul imixtiunilor străine în întreaga Europă și să îndeplinească angajamentul solemn luat de președinta sa, dna Ursula von der Leyen, de a „se ocupa de problema amenințărilor reprezentate de imixtiunea externă în alegerile europene” ([10]);

29. îi cere viitorului Vicepreședinte al Comisiei/Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate să facă din combaterea dezinformării un obiectiv central al politicii externe;

30. invită Comisia să evalueze posibile acțiuni legislative și nelegislative care pot ajuta platformele de comunicare socială să intervină pentru a eticheta sistematic conținutul partajat de boți, revizuind algoritmii pentru a-i face cât mai neutri posibil, precum și pentru a închide conturile persoanelor implicate în activități ilegale care vor să perturbe procesele democratice sau să instige la ură, fără a compromite libertatea de exprimare;

31. invită Comisia și statele membre să sprijine instituțiile publice, grupurile de reflecție, ONG-urile și activiștii informaticieni independenți care se ocupă cu depistarea propagandei și dezinformării și să ofere fonduri și sprijin pentru campanii publice de informare care să mărească rezistența cetățenilor UE la dezinformare;

32. reamintește rolul important al denunțătorilor de nereguli ca o garanție a democrației și a guvernanței atunci când divulgă informații în interes public; invită autoritățile din statele membre ale Consiliului Europei să elaboreze și să disemineze o politică privind denunțarea neregulilor, pe baza respectării celor 20 de principii prevăzute în Recomandarea CM/Rec (2014) 6; reamintește directiva adoptată recent privind protecția denunțătorilor de nereguli;

33. reamintește că UE pune la dispoziție 4 175 de milioane EUR pentru acțiuni menite să sprijine libertatea mass-mediei și jurnalismul de investigație, inclusiv un mecanism de reacție în caz de încălcare a libertății presei și a mass-mediei pentru protecția efectivă a jurnaliștilor;

34. consideră că UE poate să-și protejeze procesele democratice numai dacă ia în calcul toată gama de aspecte legate de interferențele externe autoritare și dacă se ocupă de vulnerabilitățile din toate sectoarele guvernării democratice și instituțiilor, inclusiv de cele ale partidelor politice europene;

([9]) Directiva (UE) 2016/1148 a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2016 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune (JO L 194, 19.7.2016, p. 1).

([10]) „O Uniune mai ambițioasă: Programul meu pentru Europa”, de Ursula von der Leyen – Orientări politice pentru următoarea Comisie Europeană, 2019-2024 (2019), https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf – p. 21.

35. invită Comisia și statele membre să poarte discuții cu părțile interesate, precum și cu partenerii internaționali, inclusiv în forurile internaționale, pentru a-și intensifica acțiunile de combatere a amenințărilor hibride;

36. subliniază că NATO și centrele sale de excelență sunt un instrument esențial pentru a permite Europei să consolideze legătura transatlantică și să sporească rezistența Europei și a Americii de Nord la dezinformare;

37. invită Comisia să abordeze problema finanțării externe a partidelor și fundațiilor politice europene fără a împiedica crearea unui spațiu public european care să nu se limiteze la hotarele Uniunii Europene și să lanseze o discuție cu statele membre pentru a aborda aceste aspecte legate de partidele și fundațiile lor politice interne;

38. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Comisiei, Consiliului, precum și guvernelor și parlamentelor statelor membre.